

Előhang a Rakott 2013. április 18-i műsorához

„Politikaelmélettel foglalkozó tudósok (sic! nem kérges tenyerű favágók!) az amerikai forradalom vége előtt azt írták, hogy csak a demokrácia tudja kielégítően és egyszerre biztosítani a szabadságot és a rendet: az a fajta politikai berendezkedés, amelyben azok, akiket irányítanak, ehhez a beleegyezésüket adják, a szabadságot korlátozó törvények pedig egységesek, kiszámíthatóak és átláthatóak, és egyenlő mértékben vonatkoznak vezetőkre és vezetettekre. Az alapítók nagyon komolyan vették ezeket az eszméket, de szembe kellett nézniük egy lehangoló ténnyel: a világtörténelemben addig alig volt példa működőképes demokráciára, és egyik sem volt kiterjedtebb, mint az ókori Görögország városállamai... A köztársasági jellegű berendezkedés... amelyben... minden egyes állampolgárban megvan az a fejlett polgári érzék, ami korlátozza a vitákat és viszályokat. Az Alkotmány egy olyan utat vázol fel, amelyen végighaladva összeegyeztethetjük a szenvedélyt az értelemmel, a személyes szabadság eszméjét a közösség igényeivel. És az a legbámulatosabb az egészben, hogy mindez működött és működik.” Barack Obama elnök szavai ezek: aki az eredeti foglalkozására nézve volt ügyvéd, közösségi szervező, Illinois állambeli törvényhozó, majd szenátor, de karakterében mindvégig a Chicagói Jogi Egyetem alkotmányjogász tanára (is). Magyarországi alaptétel 1992-ből: „Az államszervezet akkor működik demokratikusan, ha a demokratikus jogállamiság és az ahhoz szorosan kapcsolódó alkotmányos rend fenntartása és működtetése alapvető követelményként magában foglalja a szabadságjogok tiszteletben tartását és védelmét. Egy szabadságjog megsértése ugyanolyan súlyú indok lehet az államszervezet demokratikus működése zavarának megállapítására, mint az intézmények tevékenységének fennakadása.” Hívó-, sőt gyűjtőszavak ezek alkotmányjogi eszmecseréhez, ill. sportszerű vitához, mely a Rakott témája. Vendég, a kék sarokban: ifj. dr. Lomnici Zoltán konzervatív alkotmányjogász, ügyvéd. Piros sarokban a műsorvezető: Kolláth György.

Adásmenet a Rakott 2013. április 18-i műsorához

Jó estét kívánok! Az 59. adásban élőben köszöntöm a hallgatót. A Rakott kísérletképpen alkotmányjogi vitát kínál. Idézetekkel kezdünk. „Politikaelmélettel foglalkozó tudósok (sic! nem kérges tenyerű favágók!) az amerikai forradalom vége előtt azt írták, hogy csak a demokrácia tudja kielégítően és egyszerre biztosítani a szabadságot és a rendet: az a fajta politikai berendezkedés, amelyben azok, akiket irányítanak, ehhez a beleegyezésüket adják, a szabadságot korlátozó törvények pedig egységesek, kiszámíthatóak és átláthatóak, és egyenlő mértékben vonatkoznak vezetőkre és vezetettekre. Az alapítók nagyon komolyan vették ezeket az eszméket, de szembe kellett nézniük egy lehangoló ténnyel: a világtörténelemben addig alig volt példa működőképes demokráciára, és egyik sem volt kiterjedtebb, mint az ókori Görögország városállamai... A köztársasági jellegű berendezkedés... amelyben... minden egyes állampolgárban megvan az a fejlett polgári érzék, ami korlátozza a vitákat és viszályokat. Összegezve: az Alkotmány egy olyan utat vázol fel, amelyen végighaladva összeegyeztethetjük a szenvedélyt az értelemmel, a személyes szabadság eszméjét a közösség igényeivel. És az a legbámulatosabb az egészben, hogy mindez működött és működik.” Obama elnök szavai ezek: eredeti foglalkozására nézve ügyvéd, közösségi szervező, Illinois állambeli törvényhozó, majd szenátor, ám karakterében mindvégig a Chicagói Jogi Egyetem alkotmányjogász tanára (is) maradt. Vessük egybe ezt a jog axiómáit kevésbé tisztelő, jogviselt honatyáinkkal!

Magyarországi alaptétel 1992-ből: „Az államszervezet akkor működik demokratikusan, ha a demokratikus jogállamiság és az ahhoz szorosan kapcsolódó alkotmányos rend fenntartása és működtetése alapvető követelményként magában foglalja a szabadságjogok tiszteletben tartását és védelmét. Egy szabadságjog megsértése ugyanolyan súlyú indok lehet az államszervezet demokratikus működése zavarának megállapítására, mint az intézmények tevékenységének fennakadása.” Megjegyzés: vajon ki is a főfelelős itthon az államszervezet demokratikus működéséért? A Magyar Köztársaság legjobb jogi szakkönyve, Az ALKOTMÁNY MAGYARÁZATA célként ezt jelöli meg: „az Alkotmányt, mint élő jogot bemutatni az alkotmánybíráskodás szemüvegén keresztül.” Élő ember holt lesz egyszer. A tudományban, a szakkönyveknél nincs ez így: kivéve, ha az írmagját sem merik meghagyni versenyképtelen, szorongó hatalmasságok. A fejfán akrilfesték jelzi: Demokratikus Jogállami Magyar Alkotmány(jog) 1989-2013. Béke poraira! Feltámadunk?!

Hívó-, sőt gyűjtőszavak ezek sportszerű közjogi vitához. Vendég, a kék sarokban: ifj. dr. Lomnici Zoltán konzervatív alkotmányjogász, ügyvéd. Piros sarokban a közjogász műsorvezető.

Kolléga Úr, a hallgató nevében is köszöntelek a stúdióban. A Lomnici minőségi márkanév a közigazgatási, közjogi szakmában. Stúdióbeli kollégámról bemutatásként azt jó tudni, hogy 1980-ban született, a Karinthy Frigyes két tanítási nyelvű gimnázium elvégzését követően Salzburgban, Bécsben, illetve Budapesten folytatta jogi tanulmányait. Első munkahelye a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi Fakultása, ahol 2008-ban egyetemi adjunktusi kinevezést kapott, de megfordult a Rendőrtiszti Főiskolán, illetve a Károli Gáspár Református Egyetem Jogi Karán is. Jelenleg az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán a Közigazgatási Jogi Tanszék oktatója, illetve gyakorló ügyvéd. Az újságírással is kacérkodott, például a De Jure című jogi folyóiratban, ahol interjút készített mások mellett Sárközy Tamással, Majtényi Lászlóval és Schiffer Andrással is. Szabadidejében messze elkerüli a paragrafusokat, leginkább az olvasás és a túrázás kapcsolja ki. Nős, két gyermek édesapja.

A facebook-olók tudják: időnként jócskán különböznek a bátran nyilvánossá tett nézeteink. Kísérleti adásról lévén szó, kell két mondat a metodikáról. Egyikünk se bokszoló Madár, és a közjogi gond a szorító, nem a küzdőtér. A klasszikus szillogizmusok módját követjük: elhangzik egy felvezető premissza, követi egy talán kontrázó másik, és a konklúzió rendre a hallgatóra marad. Bemelegítésként: mit szólsz az idézetekhez?

Kezdő kérdés: Ha egy tízes nemzetközi skálán kellene elhelyezni a rendszerváltó Magyarország élő alkotmányjogát, azt két időszámban hová tennéd? A) 22 év mérlegében? B) A legutóbbi 3 év alapján? Ezúttal Tiéd az elsőség, én utánad mondom meg a magam minősítését! Tenálad: ad a)...ad b)....Szerintem: ad a) ötös-hatos, ad b) két-harmad. A miért izgalmas!

A villám-kérdés válasza után kifejtjük, slágvortokban: e téren mi az értékelés főbb pozitív és negatív összefüggése? Szerinted mi a legfőbb 3 jellemző és összetevő:

Szerintem ugyanez a három: a parlamentarizmus és a kormányzás nívója zuhan: az alkotmányos intézmények jóhiszemű kapcsolata, együttműködése üres: a II. és III. generációs és az uniós (alap)jogok elvitathatók, kevés közülük van ahhoz, amihez jogunk volna. Alaptörvényben a „törekszik” államcél: visszalépés.

A bevezető kör után jön egy alapozó kérdés-csoport. Hívószavai: alkotmányosság világszerte és itthon a XX. század első felében, majd annak II. félszázadában, végül a rendszerváltó fordulat nyomán?

Alkérdeések: történeti alkotmány, Szent-Korona és tana, népszuverenitás az előbbieket meghaladásával, uniós tagság a jog koordináta-rendszerében? Mi van felül: a hazai csúcsközjog vagy az Unió kötelező normája? Alkotmány vs. Alaptörvény (AT): mi vezetett e különbségtételhez?

Válaszaim: a XX. század két világháborúja az emberi jogok primátusát hozták 45 után. Magyarország késett majd egy évtizedet. Kartális alkotmány után nonszensz a visszatérés a történetihez, fele-fele kizárt a koronás alapozás és a népfelség között. A magyar AT nem áll felette az uniós jognak. Kamu a köbön a mesterkéltséggel szembeállítás alkotmány és AT között, kivéve azt a szörnyűséget, ha az AT elveiben, módjában kontra-alkotmány. 89 közjogilag - másban nemigen – sikertörténet lehetett volna, kellő alkotmányos és jogi kultúra híján nem lett. A szisztéma jó, valóra váltása kumulálódva hibás.

Ellenpróbákat kérek! Fontos részletekre bizonyára szünet után lesz idő kitérni. Tessék! Jogtörténet és nemzetközi kaleidoszkóp jön Tőled.....

Rövid közszolgálati, kereskedelmi szünetet tartunk, de utána folytatódik a Rakott az alkotmányjog dilemmáival: ifj. Lomnici Zoltán kollégával.

Ebben a blokkban alkotmányos funkciókat, jellemzőket, kritériumokat veszünk sorra. Kezdem egy skicccel. 3 fő funkció volna: 1) az állam és a polgár viszonya, az alapjogok és garanciáik, 2) a hatalommegosztás, a politika-csinálás SZMSZ-e, kiskátéja, egyben a jogi piramis csúcsa, 3) elveink, értékeink, minőségbiztosítás országnak, világnak magunkról. 2 kritérium: legitimitás+stabilitás. Hogy állunk ezekkel? Vegyük sorra őket! Szerinted....

Szerintem: a 3 funkciónál a fő baj: a de jure megvolna, ám a de facto eltér az írástól. Túlzás talán: de facto elnöki rendszer van itthon, annak alkotmányos határai, garanciái nélkül. Ha a piramis csúcsa rossz, bedőlhet az aléptímeny. Valóságosan megélhető alapjogok kellenének. Értékeink, üzeneteink nem lehetnének nacionalisták, kirekesztőek, s egy világnézet leágazásai. Az uniós nívójú magyar közjog lassan elfér egy sörlátáten.

Elérkezett a következő szünetünk, ám mindjárt folytatódik a Rakott alkotmányjoggal, s ifj. Lomnici Zoltán kollégával.

Folytassuk az elemzést egyes alkotmányos kulcs-intézményekkel. Közhatalom-megosztás a honi 22 év alatt, bizarr fordulatokkal, tévedésekkel is. Ez a magyar AB szerint a demokratikus jogállamiság (fel)tétele, más alkotmányos fundamentumokkal együtt. Hagyjuk a sajtót, a pártokat, mert csak az államhatalmat tárgyaljuk. Tétélei 2011 Húsvétjáig: parlament, kormány, igazságszolgáltatás, államfő, AB, helyi önkormányzatok együtt, s a nép. Mind változott 3 év alatt, kiesett az önkormányzat és s a többi autonómia is lecsúszott. Futball-nyelven egycenteres játék divik. Nagy a hibaesély.

Szerinted mindez hogy fest, s mi a prognózisod? Kiemelnéd e sorból bármelyiket, kicsit szemléltetve a dolgok alakulását?! Ha az AB-ét választod, lesz hozzáfűznivalóm: nincs II. kamara, elvész az OGY feletti kontroll, marad a külhoni jogi út, ezt akarnánk?

Ismét rövid szünetet tartunk, de utána folytatódik, s nemsokára be is fejeződik a Rakott alkotmányjogi szemlével, ifj. Lomnici Zoltánnal.

Ha igaz az, hogy az alkotmányosság leegyszerűsítve a jogállamisággal is leírható, akkor hogyan értékeled a demokratikus jogállamiság mintegy 21 kritériumának a megvalósulását 22 év alatt, s az utóbbi 3 évben. Szemléltetnéd példákon is, hogy mi van a jogbiztonsággal, a kiszámíthatósággal, a normavilágossággal, a visszamenőleges negatív jog tilalmával, s a többivel?!

Szerintem csak a 90-es évek vége felé volt biztató fejlődés, sok megalkuvás kísérte a 22 évet, és zuhanásszerű visszaesés, machiavellista lekezelés mutatkozik 2010 óta. Lesznek példám is. Te hogyan látod.....?

A közelgő választásokról is érdemes beszélünk. Mi vezetett a mai közjogi helyzethez? Látsz ma olyan okot, ami alapvetően árnyékot vet a szabad, tisztességes és átlátható voksolásra? Látni a ma ismert rendszerben a 4 klasszikus alapelvet (Általános, egyenlő, titkos és közvetlen) cáfoló kockázatot? Énbennem több az aggodalom, mint a pozitív várakozás és bizonyosság. Gondjaim: egypárti érdek, túlkompensálás, külhoniak megold(hatat)lansága, egyszerűhasználatos módi, jogorvoslati bajok cunamija?!

Teszerinted.....?

Végül: az AT 4. módosítása április 1 óta hatályos. Előnyének és hátrányának mit minősítenél.....?

Jómagam: előnyt nem látok, a közjogi helyreállítás feladatait pedig a közeli napokban teszem közzé, jelenítem meg 12 pontban majd a honlapomon is.

Köszönöm, hogy a vendégünk voltál: ifj. dr. Lomnici Zoltán konzervatív közjogász, ügyvéd kolléga úr. Köszönöm a Klubrádió munkatársainak: Árva Brigittának és Józsa Péternek is a közreműködést. Legközelebbi élő adásunk május 9-én lesz. Témája: Az Amerikai Egyesült Államok a tárgyilagos, lényeglátó, empatikus elemző, volt ottani tudósító szemével. Közélet, közpolitika, média, választás, kampány és politikai együttműködés fair képe jön a tengeren túlról a magyar sajtó egyik legrokonszenvesebb újságírója: Bombera Krisztina nézőpontjából.

Szép estét kívánok, illetve a vendégünkkel együtt kívánunk a hallgatónak. A viszont hallásra: K. Gy. műsorát hallották.